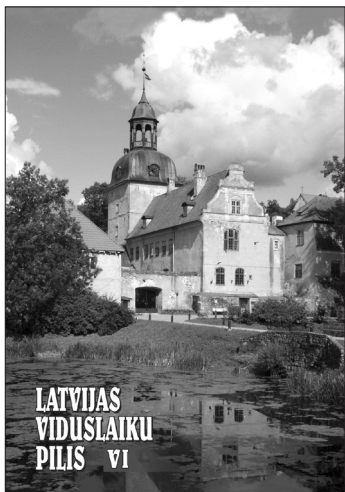

nākamajā – “Ikdienas dzīve” publicēti trīs apskati par pilīs atrastajiem krāsns podiņiem un monētām, bet beidzamajā nodaļā “Materiāli” lasāmi pieci apskati par dažādiem arheoloģiskajiem atradumiem un ikonogrāfisko avotu sniegtajām ziņām par atsevišķiem pieminekļiem. Sējumam pievienota hronika, kurā ievietoti divu čehu piļu pētnieku jubileju raksti, divi nekroloģi un viens konferences apskats.

Vēl krājumā “*Castellologica bohemica 11*” gandrīz 80 lappusēs publicēti grāmatu apskati – jaunākā informācija par beidzamajos gados Eiropas viduslaiku pilīm un jauno laiku nocietinājumiem veltīto literatūru, raksturojot 79 monogrāfiskus pētījumus un dodot īsu satura pārstāstu par gandrīz 80 rakstu krājumiem un periodisko izdevumu numuriem. Jāatzīmē, ka te iespiesti apskati arī par Latvijas izdevumiem – 2007. gadā izdoto arhitekta Gunāra Jansona monogrāfiju par Turaidas pili, Ievas Oses grāmatu par Daugavgrīvas cietoksni, Turaidas muzejrezervātā notikušās starptautiskās kastelologu konferences rakstu krājumu “*Castella Maris Baltici 8*”, ka arī 2008. gadā iznākušo avotu izdevumu “Livonijas piļu attēli no marķīza Pauluči albuma”.

Regulāri, gandrīz katru otro gadu publicētais rakstu krājums “*Castellologica bohemica*” ir nozīmīgs izdevums ne tikai Čehijas, bet arī citu valstu viduslaiku piļu pētniekiem, jo tas ne tikai iepazīstina ar jauniem atklājumiem un materiāliem par viduslaiku Bohēmijas pilīm, bet arī publicē plašu literatūras apskatu, kas sniedz vērtīgu informāciju par kasteloloģijas attīstību Eiropā.

Ieva Ose

Pētījumi par Vidzemes un Zemgales pilīm / Sast. Ieva Ose. – Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2009. – 439 lpp.: il. (Latvijas viduslaiku pilis, VI)

Sestais sējums sērijā “Latvijas viduslaiku pilis” iznāk pēc nepilnu piecu gadu pārtraukuma, kura laikā apkopoti arheologu, arhitektu un vēsturnieku pētījumi par mūsu valsts senajām nocietinātajām celtnēm, sevišķi Vidzemē un Zemgalē. Rakstu krājuma ievadraksts veltīts Latvijas viduslaiku piļu pārbūvēm pēc uguns šaujamo ieroču ieviešanās, precizējot to datējumu ar laiku no 15. gs. vidus līdz 16. gs. vidum.

Pirmajā nodaļā apkopoti pētījumi par Bauskas pili. Arheologs Andris Caune, izmantojot 1976.–1977. gadā veikto arheoloģisko izrakumu materiālus, izstrādājis hercogu rezidences pagalmā bijušo ārējo kāpņu 16. gs. beigu un 17. gs. izskata pamatotas gra-

fiskas rekonstrukcijas. Bauskas pils muzeja arheologs Jānis Grūbe sniedzis ieskatu pilsdrūpās atrasto 16. gs. beigu akmens kalumu kolekcijā. Vēsturniece Mārīte Jakovļeva apkopojusi arhīvu ziņas par Bauskas cietoksni tā pastāvēšanas beigās un Lielā Ziemeļu kara sākumā. Čehu piļu pētnieks Tomāšs Durdīks analizējis Bauskas pils 15. gs. vidū izveidoto aizsardzības sistēmu, salīdzinot ar tālaika pārbūvēm Vācu ordeņa lielmeistra rezidencē Marienburgā (tag. Malborka Polijā). Nodaļu noslēdz Bauskas pils 17. gs. vidus un beigu inventarizāciju protokolu publikācija.

Otrā nodaļa veltīta Rīgas pilij. Arheologs Jānis Ciglis apkopojis savu izrakumu materiālus, kā arī izteicis hipotēzes par atrasto seno mūru fragmentu kādreizējo nozīmi 14.–15. gs. pils būvāpjomā. Arhitekts Ilmārs Dirveiks aprakstījis Rīgas pils pagrabus, kuru mūri liecina par 14. un 16. gs. sākuma būvperiodiem. Nodaļai pievienoti Kara arhīvā Stokholmā glabātu Rīgas un Kokneses pils plānu un zīmējumu krāsainas reprodukcijas ar paskaidrojumiem.

Trešā nodaļa veltīta Koknesei. Te publicēts fragments no vēsturnieka Roberta Malvesa 1968. gadā sagatavotā apcerējuma par Kokneses pils būvvēsturi laikā no 13. līdz 17. gadsimtam. Arhitekts Ilgonis Alfs Stukmanis savā rakstā aplūkojis arhitektonisko pētījumu laikā gūtās atziņas, kā arī devis būvdetaļu uzmērojumus un pils fasāžu grafisku rekonstrukciju zīmējumus. Nodaļu noslēdz Kokneses pils 1590. gada revīzijas apraksti, kurus 1962. gadā latviski pārtulkojis vēsturnieks Jānis Tālvāldis Zemzaris.

Ceturtajā nodaļā apkopoti vēsturnieku pētījumi. Viduslaiku vēsturnieks Ēvalds Mugurēvičs apkopojis ziņas par Livonijas un Prūsijas pilīm no pāvesta sūtņa Franciska no Moliano 1312. gadā sarakstītā izmeklēšanas protokola. Latvijas Valsts vēstures arhīva darbiniece Valda Kvaskova savā rakstā pievērsusies Dobeles pilij 17. gs., sevišķi izceļot hercogienes atraitnes Elizabetes Magdalēnas vēstules un rīkojumus, kas dod ieskatu par pili veiktajām pārbūvēm 17. gs. 40. gados. Divi poļu autori – Barbara un Kazimežs Pospešņiji pievērsušies Livonijas piļu pētnieka Karla fon Lēvisa of Menāra sadarbībai ar kādreizējās Vācu ordeņa lielmeistra rezidences Marienburgas pils atjaunotāju Konradu Šteinbrehtu 19. gs. beigās un 20. gs. pirmajos gadu desmitos. Mākslas vēsturniece Anita Meinarte savā rakstā iepazīstina ar 19. gs. pirmās puses un vidus litogrāfijām, kurās pils un pilsdrūpas attēlotas kā romantiskas ainavas sastāvdaļas. Vēsturnieces Gunitas Baumanes publikācijā aplūkoti 20. gs. 20.–30. gados tapušie piļu fotouzņēmumi no bijušā Pieminekļu valdes krājuma, kas tagad glabājas Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā.

Ieva Ose